

Teatr grecki

GENEZA TEATRU I DRAMATU GRECKIEGO

Narodziny teatru w Grecji

Teatr narodził się w starożytnej Grecji w VIII w. p.n.e. i miał charakter religijny. Powstał z obrzędów ku czci Dionizosa - boga winnej latorośli, wina, życiodajnych sił natury, który wędrował po świecie ze swoim orszakiem satyrów - półkozłów i półludzi. Święta ku czci Dionizosa nazywano **Dionizjami**. Wyróżniano Małe Dionizje obchodzone jesienią (z nich powstała komedia) i Wielkie Dionizje obchodzone wiosną (z nich powstała tragedia). W czasie Dionizjów odbywała się procesja, której towarzyszyły muzyka, taniec i śpiew.

Kultową pieśnią ku czci Dionizosa był **dytyramb**. Wykonywał go chór składający się z 50 osób. Na czele stał **koryfeusz** - przodownik chóru, który prowadził z chórem dialog, co stanowiło początek dramatu.

Potem **Tespis** wprowadził pierwszego aktora i wówczas zawiązała się akcja. Aktor występował w różnych rolach, zmieniał kostium i maski. Od tego momentu można już mówić o pojawieniu się tragedii.

Nazwa oznacza "pieśń kozła" (gr. tragos - kozioł, ode - pieśń) i nawiązuje do faktu, iż czciciele Dionizosa przebierali się za satyrów - półkozłów - półludzi. Tragedie zaczęły dotyczyć innych tematów niż dzieje Dionizosa, ale miały swe źródło w mitach.

Rozwój tragedii greckiej

Rozkwit tragedii przypada na V w. p.n.e., były to czasy rządów Peryklesa. Wówczas pojawiają się 3 wielcy tragicy greccy, którzy reformują teatru grecki i rozwijają tragedię:

- - **Ajschylos** - wprowadził drugiego aktora
- - **Sofokles** - wprowadził trzeciego aktora i ograniczył rolę chóru, nasilił konflikty i wprowadził role kobiece
- - **Eurypides** - rozbudował psychologię postaci i wprowadził zasadę deus ex machina - rozwiązywanie konfliktów przy pomocy interwencji bogów.

Równocześnie rozwijała się komedia.

Gatunki dramatu antycznego

- **tragedia** - temat poważny, katastrofa (tragiczne zakończenie), tragizm bohaterów, styl wzniosły - gat. wysoki
- **komedia** - temat błahy, związany z codziennością, szczęśliwe zakończenie, komizm postaci, sytuacji, języka - gat. niski.

<https://scholaris.pl/resources/run/id/48353>

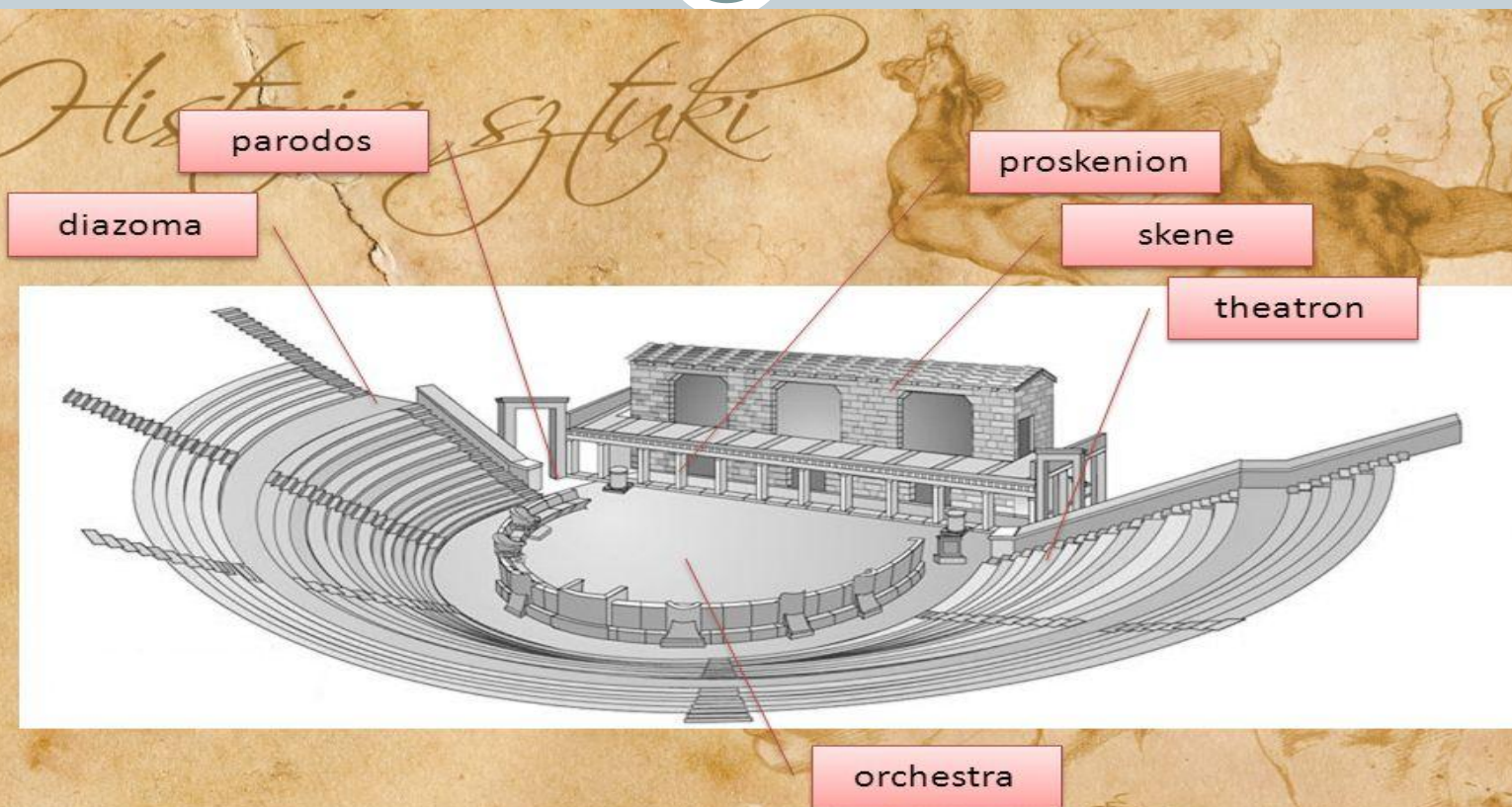
Charakter teatru greckiego

Przedstawienia teatralne wystawiano w czasie specjalnych uroczystości wagi państwowej. Mieszkańcy miasta np. Aten mieli wówczas dni wolne od pracy. Do teatru szli wszyscy - także kobiety i dzieci. Uroczystości teatralne trwały kilka dni i miały charakter konkursu, czyli **agonu tragicznego**. Każdy tragik wystawiał tetralogię - 4 sztuki (trylogię tragiczną i wesoły dramat satyrowy) i miał na to jeden dzień. Jurorami byli zamożni obywatele Aten i zwycięzcy poprzednich konkursów.

- dekoracje były skromne - głównie malowidła na płótnie, rekwizytów mało, ale pojawiały się efekty specjalne np. deus ex machina ("bóg z maszyny")
- dużą rolę odgrywała muzyka i taniec chóru
- aktorzy występowali w **maskach**, które wzmacniały głos i wskazywały na charakter postaci (tragiczne - rysy opadające, komiczne - twarze groteskowo zdeformowane), **chitonach** - powłóczystych szatach, których kolor był znaczący, na **koturnach** (do pół metra) i w **onkosach** - wysoko upiętych fryzurach
- aktorami byli tylko mężczyźni, którzy grali także role kobiece.

Schemat teatru greckiego

Budowa teatru greckiego

Teatr grecki

Elementy teatru greckiego

- - theatron - widownia, miejsca wykute w skale na zboczu góry pod gołym niebem
- - orchestra - okrągły placyk, na którym występował chór (tańczył i śpiewał)
- - proskenion - podwyższenie, na którym występowali aktorzy
- - skene - budynek naprzeciw widowni za proskenionem, będący garderobą, magazynem, na jego frontowej ścianie zawieszano dekaracje.
- - parodos - wejścia boczne dla chóru

Aktorzy

Wygląd aktora

